

РЕЦЕНЗІЯ

на підручник «Фармакологія» авторів Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. - Вінниця: Нова книга, 2011, рекомендований МОН України для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України

Стоматологічна спеціальність потребує у майбутніх лікарів широкої ерудиції, зокрема з фармакології та фармакотерапії, які в останні роки набули стрімкого розвитку. Оволодіння необхідними знаннями базується на наполегливій та постійній роботі студента з сучасною навчальною літературою, тому створення фундаментального підручника «Фармакологія» (Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін.) відповідно до програми для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації стало своєчасною подією у зв'язку з недоліком профільованої літератури. Підручник містить три частини: «Загальна фармакологія», «Спеціальна фармакологія» та «Лікарська рецептура», у яких послідовно, за єдиною схемою викладений навчальний матеріал.

Важливу інформацію необхідну для формування лікарської ерудиції містить друга частина підручника. Кожний з 13 розділів присвячений лікарським засобам, що застосовуються у загальній медичній практиці, в тому числі, ендокринологічній. Акцентується увага на фармакологічних характеристиках препаратів, які найбільш широко використовуються стоматологами (місцеві анестетики, анальгетичні, протизапальні, антибактеріальні, тощо), показаннях та протипоказаннях до призначення препаратів, побічної дії. Включена велика кількість схем та малюнків, тестовий контроль знань, які сприяють оволодінню складними питаннями з механізмів дії лікарських засобів та вибору фармакотерапії, ін.

Розділ 16 «Фармакотерапія основних стоматологічних захворювань» відображає питання з професійної діяльності лікарів-стоматологів, навчальний матеріал у ньому викладений згідно нозологічних одиниць. Важливо, що при цьому звертається увага на значення у генезі стоматологічної патології розладів ендокринної природи. Так, серед загальних чинників захворювань пародонту зазначені ендокринні порушення, патологія слизової оболонки порожнини рота нерідко є наслідком розвитку цукрового діабету, тиреотоксикозу. Червоний плесканий лишай розглядається як багатофакторний процес, пов'язаний із порушеннями нейроендокринних, метаболічних та імунних механізмів регуляції. Каріозні та некаріозні ураження твердих тканин можуть бути результатом патології щитовидної та парашитовидної залози. Стоматити грибкової та бактеріальної патології та хейліти досить часто виникають при тривалому застосуванні кортикостероїдних препаратів.

У даному розділі відображені сучасні основи фармакотерапії, наводяться схеми призначення лікарських засобів та раціонального дозування. Із врахуванням ролі ендокринних порушень у розвитку стоматологічної патології представлені принципи застосування препаратів гормонального походження в комплексному лікуванні ерозивно-виразкової та бульозної форм червоного плескатоного лишая, багатоформної ексудативної еритеми, пародонтиту, алергічного стоматиту тощо. Поза сумнівом, етіопатогенетичний підхід до вибору лікування має сприяти формуванню у студентів клінічного мислення.

При викладенні розділу «Засоби невідкладної допомоги в умовах стоматологічної практики» пропонуються правила купірування невідкладних станів, які можуть трапитись у діяльності лікаря-стоматолога та потребують від нього грамотних дій. Зміст даного розділу спрямований на опанування необхідних знань. У тому числі, приділяється увага гострим станам, які можуть розвинути на фоні ендокринної патології (гіперглікемічна та гіпоглікемічна коми) та їх лікуванню. Розглядається важлива роль синтетичних аналогів гормонів надниркових залоз (преднізолон, дексаметазон, ін.) при наданні невідкладної допомоги, особливо, анафілактичного шоку, ангіоневротичного набряку, астматичного статусу.

Можна вважати що, рецензований підручник представляє собою зразок сучасної літератури, яка поєднує знання з фармакології з основними напрямками фармакотерапії стоматологічних захворювань. Актуальність видання беззаперечна і своєчасна. Інформація добре систематизована, ілюстрована, зручна у використанні. Підручник стане у нагоді не тільки студентам, а й практикуючим стоматологам.

На підставі вищевикладеного, підручник «Фармакологія» Чекмана І.С., Бобирьова В.М., Кресюна В.Й. та ін. - Вінниця: Нова книга, 2011, рекомендований МОН України для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів III - IV рівня акредитації й може бути висунутий на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки.

Директор ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин
ім. В.П. Комісаренка НАМН України»,
завідувач кафедри ендокринології
Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика
МОЗ України, академік НАМН України, д.мед.н., професор

М.Д. Тронько